

Porušení povinnosti ze závazkového vztahu a odpovědnost za škodu

Porušení povinnosti ze závazkového vztahu jako předpoklad vzniku odpovědnosti za škodu spočívá v dodání vadného zboží (díla), v důsledku čehož vznikne uplatňovaná škoda. Předpokladem pro řádné uplatnění nároku na náhradu škody je prokázání příčinné souvislosti mezi vadným plněním a vznikem škody. Není nutné prokázat řádné a včasné uplatnění nároku z vad zboží (resp. díla), je nutné pouze prokázat, že zboží (dílo) bylo vadné a že v důsledku toho vznikla uplatňovaná škoda.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 2247/2007, ze dne 25.6.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně Č. a. s., proti žalované S. V. spol. s r. o., zastoupené JUDr. M. N., advokátkou, o zaplacení částky 643 184,85 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 13 Cm 870/2000, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 12. prosince 2006, č. j. 1 Cmo 163/2006-241, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. prosince 2006, č. j. 1 Cmo 163/2006-241, v rozsahu, ve kterém odvolací soud potvrdil rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2. února 2006, č. j. 13 Cm 870/2000-215, ve výrocích pod body I, II a V, a ve kterém bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení, se zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací tomuto soudu k dalšímu řízení. Ve zbývajícím rozsahu se dovolání odmítá.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Českých Budějovicích v pořadí druhým rozsudkem ze dne 2. února 2006, č. j. 13 Cm 870/2000-215, uložil žalované zaplatit žalobkyni částku 643 184,85 Kč spolu s 0,05% úrokem z prodlení denně z částky 251 360,05 Kč od 8. 2. 2000 do 10. 2. 2000, z částky 192 302,50 Kč od 11. 2. 2000 do 12. 7. 2000, z částky 191 479 Kč od 13. 7. 2000 do zaplacení, z částky 123 115,10 Kč od 12. 2. 2000 do zaplacení, z částky 205 191,80 Kč od 15. 6. 2000 do zaplacení a z částky 123 398,95 Kč od 5. 7. 2000 do zaplacení (výrok pod bodem I), rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky pod body II a V), zastavil řízení o vzájemném návrhu ve výši 295 907,75 Kč (výrok pod bodem III) a rozhodl o vrácení soudního poplatku ze vzájemného návrhu (výrok pod bodem IV).

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že právní předchůdkyně žalobkyně (dále jen „žalobkyně“) a žalovaná uzavřely dne 28. 3. 1996 smlouvu o dílo, v níž se žalobkyně zavázala k opravě od objednatelky dodaných výfukových potrubí v ročním dohodnutém množství za dohodnutou cenu. Ve smlouvě si rovněž dohodly, že zhotovitelka bude fakturovat každou předanou dodávku samostatně se lhůtou splatnosti do čtrnácti dnů od data vystavení, za každý den prodlení byly dohodnuty úroky z prodlení ve výši 0,05 %. Vadné výrobky měly být dle dohody vráceny žalobkyni zpět. Žalovaná několikrát v období let 1998 - 2000 upozorňovala dopisy žalobkyni na vady opravovaných výfukových potrubí, zdůrazňovala důležitost kontroly provedeného díla a upozorňovala, že případné vícenáklady na straně zahraničních partnerů žalované budou přefakturovány žalobkyni. Soud prvního stupně vzal za prokázané, že žalobkyně dílo provedla, předala žalované, ta je přijala a vznikl jí tak nárok na zaplacení fakturovaných částek. Žalovaná tento nárok nijak nezpochybňovala, argumentovala především tím, že se na hotovém díle nacházely vady. Zahraniční partneři žalované prováděli v důsledku nedostatků dodaných výfukových potrubí přetřídění dodávek, tedy vlastní kontroly

opracovaných výrobků, a náklady na přetřídění potom účtovali žalované, která je uhradila. Jednalo se celkem o částku 928 943,30 Kč, kterou žalovaná přefakturovala žalobkyni a následně započítala proti nároku žalobkyně na zaplacení ceny díla. V průběhu řízení vzala žalovaná vzájemný návrh ve výši 295 907,75 Kč, tj. rozdíl mezi žalovanou částkou a částkou namítanou k započtení, zpět. Řízení o vzájemném návrhu bylo postupem podle § 96 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) zastaveno.

Soud prvního stupně vyšel z právní úpravy smlouvy o dílo obsažené v obchodním zákoníku. Podle § 562 obchodního zákoníku (dále jen „ObchZ“) je objednatel povinen provést kontrolu dodaného díla co nejdříve po předání a bez zbytečného odkladu oznámit vady díla dodavateli, přičemž je nutné oznámit včas nejen vady, ale i volbu nároku dle § 436 ObchZ (odstranění vad dodáním náhradního zboží, opravu, slevu z ceny nebo odstoupení od smlouvy). Podle § 440 odst. 2 ObchZ nelze uspokojení, kterého lze dosáhnout uplatněním některého nároku z vad zboží, dosáhnout uplatněním nároku z jiného právního důvodu, tedy nelze z titulu náhrady škody požadovat to, co mohl odběratel požadovat z titulu odpovědnosti za vady. V takovém případě se hradí jen škoda, která z vady vzešla, tj. která není vyrovnána uspokojením práva z odpovědnosti za vady.

Soud prvního stupně zkoumal především náležitosti právního úkonu započtení, který provedla žalovaná. Dospěl k závěru, že žalovaná započítává proti fakturám žalobkyně mimo jiné fakturu, která je v řízení ničím nedoložená, a především je právní úkon započtení činěn dne 3. 1. 2000, přičemž jak faktury žalobkyně, tak faktury žalované ještě v té době ještě nebyly splatné. Soud prvního stupně shledal obranu žalované jako nedůvodnou především z toho důvodu, že nebylo prokázáno, že právní úkon – započtení, který byl žalobkyni adresován, jí byl také doručen. S ohledem na to soud prvního stupně uzavřel, že obrana žalované není důvodná, jelikož nedošlo k zániku pohledávky žalobkyně započtením provedeným žalovanou, naopak žalobkyně prokázala důvodnost svého nároku. Korespondenci vedenou mezi žalovanou a žalobkyní ohledně vad plnění nelze dle názoru soudu prvního stupně považovat za řádné uplatnění nároku z titulu odpovědnosti za vady, jedná se o pouhý popisný charakter korespondence vedené mezi účastníky. Žalovaná v dopisech vznášela pouze nárok na kvalitnější kontrolu, v tomto smyslu také žalobkyně zareagovala. Z těchto důvodů soud prvního stupně vyhověl žalobnímu návrhu a uložil žalované zaplatit žalobkyni žalovanou částku včetně příslušenství.

K odvolání žalované Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 12. prosince 2006, č. j. 1 Cmo 163/2006-241, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok pod bodem II).

Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že zápočtem žalované ze dne 3. 1. 2000 byly započteny nedospělé závazky obou účastníků, neboť z obsahu oznámení žalované o provedeném zápočtu vyplývá, že v datu úkonu došlo k písařské chybě a správné datum je 3. 1. 2001. V té době již byly faktury žalobkyně i žalované, jichž se zápočet týkal, splatné. Odvolací soud ovšem dospěl k závěru, že žalované brání pro uplatnění práva na náhradu škody znění § 440 odst. 2 ObchZ, podle kterého uspokojení, kterého lze dosáhnout uplatněním některého z nároků z vad zboží (díla), nelze dosáhnout uplatněním nároku z jiného právního důvodu. Žalovaná dle názoru odvolacího soudu v řízení neprokázala, že by vůči žalobkyni uplatnila svá práva z odpovědnosti za vady díla, proto jí nelze přiznat ani právo na uplatněnou náhradu škody.

Odvolací soud dále vyjádřil názor, že obrana žalované by neobstála ani z věcných hledisek, jelikož podle smlouvy byl objednatel oprávněn kontrolovat prostřednictvím svého určeného pracovníka dodržování kvality opracování výfukových potrubí. Objednatel byl dále povinen zajistit trvale přítomnost svého pracovníka pro řešení technických a organizačních věcí spojených s vykonáváním smlouvy. Kdyby žalovaná toto své oprávnění využila, nenastala by potřeba provádět následnou kontrolu a třídění odlitků jeho zahraničního odběratele z U.

Ohledně námitky žalované, že její právní zástupkyně vzala vzájemný návrh ve výši 295 907, 75 Kč zpět proto, že byla soudem uvedena v omyl, dospěl odvolací soud k závěru, že ani tato námitka neobstojí, neboť z obsahu protokolu z jednání konaného před soudem prvního stupně dne 30. 11. 2004 žádné uvedení v omyl nevyplývá a navíc žalovaná trvala na zpětvzetí vzájemného návrhu i při novém projednávání sporu před soudem prvního stupně po zrušení rozsudku odvolacím soudem.

S ohledem na výše uvedené odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Z obsahu dovolání vyplývá, že dovolatelka uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatelka v dovolání namítá, že náhradu škody uplatnila řádně a bylo jen její dobrou vůlí, že zpočátku upozorňovala žalobkyni na nedodržování dohodnutých podmínek a jakosti výrobků. Dovolatelka je toho názoru, že tím, že žalobkyně nedodala, resp. nepracovala výrobky v dohodnuté kvalitě, se dopustila protiprávního jednání, jež je v kauzálním nexu se vznikem škody žalované. Protože se v dodávkách neustále nacházely vadné kusy, musela být prováděna dodatečná kontrola všech výrobků, na což byla žalobkyně několikrát upozorňována. Žalobkyni byla proto přeúčtována náhrada nákladů, které vznikly v souvislosti s dodatečnou kontrolou a sortací opracovaných výrobků, neboť tyto náklady vznikly žalované z důvodu nekvalitně provedené práce na výrobcích. V případě, že by výrobky byly opracovány dle dohodnutých podmínek, tyto dodatečné náklady by žalované nevznikly a tím by jí nevznikla ani škoda. Dovolatelka se domnívá, že svůj nárok uplatnila řádným způsobem, když předložila písemnou korespondenci i fotodokumentaci, a že vznik škody i její rozsah dostatečně odůvodnila a specifikovala.

Dovolatelka namítá, že odvolací soud nesprávně aplikoval ustanovení § 440 odst. 2 ObchZ. Dle názoru dovolatelky v tomto konkrétním případě nelze uplatnit ani jeden z případů stanovených ustanovením § 436 ObchZ. Protože byly výrobky dodávány ve velkém množství, vyskytly se výrobky vadné, bylo nutné všechny výrobky překontrolovat a sortovat, neboť výrobky byly dále montovány jako komponenty do jiných výrobků. Vznik škody byl tedy neodvratný, dovolatelka ale domluvou s odběrateli výši škody eliminovala na minimum.

Lichý je i argument odvolacího soudu ohledně toho, že obrana žalované by neobstála ani z věcných hledisek, neboť v článku 4. 1 smlouvy si účastníci dohodli, že objednatel je oprávněn kontrolovat prostřednictvím svého určeného pracovníka dodržování kvality opracování výfukových potrubí. Dovolatelka se proto domnívá, že její nárok je oprávněný.

Podle dovolatelky uvedené rozhodnutí soudu odporuje i dobrým mravům a neúměrně zasahuje do zásad poctivého obchodního styku. Navíc soud prvního stupně špatně interpretoval názor odvolacího soudu uvedený v jeho usnesení č. j. 1 Cmo 37/2005-190.

Dovolatelka dále namítá, že ze strany soudu prvního stupně došlo k procesnímu pochybení, jelikož vzájemný návrh byl vzat zpět na popud soudkyně, která ještě před zahájením jednání konstatovala, že zanikl žalující subjekt, a tudíž není vůči komu vzájemný návrh uplatnit. Právní zástupkyně dovolatelky byla tímto tvrzením soudu uvedena v omyl a vzala proto vzájemný návrh zpět.

Dovolatelka dále v části dovolání označené písmenem D namítá, že soud nevzal v potaz ani prokázané skutečnosti, že žalobkyně v rámci likvidace musela vycházet z účetních dokladů prokazujících zápočet žalovaných pohledávek, neboť jinak by nemohla ukončit likvidaci společnosti a tím, že by prodala své pohledávky a o známých závazcích by neúčtovala. Podle ustanovení § 73 ObchZ platí, že likvidátor oznámí vstup společnosti do likvidace všem známým věřitelům. V daném

případě bylo prokázáno, že žalobkyně věděla o fakturaci žalované, o jejím provedeném zápočtu. Zřejmě tedy žalobkyně vycházela z toho, že tento závazek již zanikl zápočtem a proto žalovanou o likvidaci společnosti vůbec neuvědomila. Žalobkyně i z probíhajícího sporu věděla, že zde existuje nárok žalované a dle zákona o účetnictví byla o předmětných daňových dokladech povinna účtovat. Z postupu žalobkyně je však zřejmé, že o svých závazcích neúčtovala a likvidovala pouze své pohledávky tím, že je prodala osobě ekonomicky spojené. Žalobkyně nenaplnila tak ani povinnost danou v § 75 odst. 4 ObchZ, že pokud je pohledávka věřitele sporná, je povinen poskytnout věřiteli odpovídající jistotu. Žalobkyně ani neuvědomila soud o svém zániku a soud konal v nevědomosti, když vynesl poprvé rozsudek, který musel z procesního hlediska (zániku původního žalobce a změny žalobce) zrušit a celé jednání vést nově. Žalobkyně upozorňuje na to, že odvolací soud nerespektoval při rozhodování o příslušenství žalované částky, že právě vinou žalobkyně bylo soudní řízení protaženo o dalších pět let, za kterých dovolatelce běželo penále. Žalovaná navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., zkoumal, zda je dovolání přípustné.

Proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu je dovolání přípustné za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písm. b) a písm. c) o. s. ř. V daném případě přichází do úvahy posuzování přípustnosti dovolání pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., jelikož dovolání směřuje proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu, přičemž nejsou naplněny předpoklady § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání v části, ve které směřuje proti výroku rozsudku odvolacího soudu pod bodem I v rozsahu, ve kterém odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem I, je dle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné, jelikož napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam, protože řeší právní otázku v rozporu s hmotným právem. Dovolání je v tomto rozsahu tudíž i důvodné.

Dovolání však není přípustné v části, ve které směřuje proti výroku rozsudku odvolacího soudu pod bodem I v rozsahu, ve kterém odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem III. Přípustnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž byl potvrzen výrok rozhodnutí soudu prvního stupně o zastavení řízení v důsledku zpětvzetí žaloby, nevyplývá totiž z žádného ustanovení občanského soudního řádu.

Nejvyšší soud poté přezkoumal rozsudek odvolacího soudu v části, ve které je dovolání přípustné, podle ustanovení § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.

Odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaná v řízení neprokázala, že by vůči žalobkyni uplatnila svá práva z odpovědnosti za vady díla, proto jí nelze přiznat ani právo na uplatněnou náhradu škody. Odvolací soud tak postavil uplatnění některého z nároků z odpovědnosti za vady jako podmínku pro uplatnění nároku na náhradu škody, která vznikla vadným plněním.

Ustanovení § 440 odst. 2 ObchZ stanovuje, že uspokojení, kterého lze dosáhnout uplatněním některého z nároků z vad zboží podle § 436 a § 437, nelze dosáhnout uplatněním nároku z jiného právního důvodu. Podle § 564 ObchZ platí ustanovení § 440 ObchZ přiměřeně i při vadách díla. Citované ustanovení brání především obcházení zákonných notificačních lhůt pro uplatnění nároků z odpovědnosti za vady tím, že vylučuje uplatňování totožného nároku, který měl být řádně uplatněn z titulu odpovědnosti za vady, z titulu odpovědnosti za škodu nebo z bezdůvodného obohacení. Existují totiž takové nároky, které mohou být uplatněny jak z titulu odpovědnosti za vady, tak kupř. z titulu náhrady škody, přičemž režim uplatnění jednoho nároku z odlišných titulů je značně rozdílný. Dané ustanovení proto míří především na případy, kdy dodané vadné zboží mělo nižší hodnotu než zboží

bezvadné, a nepovoluje uplatňovat tento typický nárok z odpovědnosti za vadu jako nárok z titulu odpovědnosti za škodu či z jiného právního důvodu, a hojit tak nedodržení přísnějších zákonných podmínek pro řádné uplatnění odpovědnosti za vady (nejčastěji pozdní nebo neprovedenou notifikací vad apod.).

Z odpovědnosti za škodu mohou vzniknout práva shodná s odpovědností za vady, ale také práva odlišná, která z odpovědnosti za vady nelze uspokojit. Může se zejména jednat o další škody, které jsou vadným plněním zapříčiněny. Takto vzniklá škoda (kupř. nemožnost pokračovat ve výrobě z důvodu dodání vadných výrobků, vznik vícenákladů z důvodu dodání vadných komponent apod.) nemůže být kryta některým nárokem z odpovědnosti za vady, ale musí být řádně uplatněna v režimu odpovědnosti za škodu. Uplatněním nároku na náhradu škody se poškozený nehodlá domoci kompenzace hodnoty provedeného díla (opravy vadné věci, slevy z ceny), ale žádá náhradu skutečné škody nebo ušlého zisku, které mu v důsledku vadného plnění vznikly.

Porušení povinnosti ze závazkového vztahu jako předpoklad vzniku odpovědnosti za škodu spočívá v takovém případě v dodání vadného zboží (díla), v důsledku čehož vznikla uplatňovaná škoda. Předpokladem pro řádné uplatnění nároku na náhradu škody je tedy prokázání příčinné souvislosti mezi vadným plněním a vznikem škody. Není nutné prokázat řádné a včasné uplatnění nároku z vad zboží (resp. díla), je nutné pouze prokázat, že zboží (dílo) bylo vadné a že v důsledku toho vznikla uplatňovaná škoda.

Z toho důvodu není závěr odvolacího soudu, že z důvodu neuplatnění práv z odpovědnosti za vady není možné přiznat ani právo na náhradu škody, jež sice vznikla v důsledku vadného plnění, avšak nepředstavuje stejný nárok jako nárok uplatnitelný z titulu odpovědnosti za vady, správný. V daném případě jde přitom právě o situaci, kdy nárok na náhradu škody uplatněný žalovanou, představuje nárok, kterého nelze dosáhnout uplatněním práv z odpovědnosti za vady.

Žalovaná samozřejmě v rámci prokazování odpovědnosti žalobkyně za škodu musí prokázat – po splnění poučovací povinnosti soudu podle § 118a o. s. ř., že jí vznikla majetková újma odpovídající nákladům na přetřídění opracovávaných výrobků, že toto přetřídění v takovém rozsahu bylo nutné provést v důsledku vadného plnění žalobkyně (musí být zjištěna existence vad díla) a že byla řádně provedena prohlídka díla podle ustanovení § 562 odst. 1 ObchZ a přesto při ní vady díla zjištěny nebyly.

Správný není ani závěr odvolacího soudu, že obrana žalované by neobstála ani z věcných hledisek, jelikož podle smlouvy byl objednatel oprávněn kontrolovat prostřednictvím svého určeného pracovníka dodržování kvality opracování výfukových potrubí. Aby totiž byla vyloučena odpovědnost žalobkyně, musela by prokázat splnění podmínek podle ustanovení § 384 odst. 1 ObchZ, což se v daném případě nestalo.

Námítky dovolatelky označené v dovolání písmenem D nejsou pro rozhodnutí dané věci významné, neboť pro rozhodnutí dané věci bylo relevantní, zda žalobkyně má nárok na zaplacení žalované částky, resp. zda žalovaná oprávněně uplatnila svůj nárok k započtení vůči nároku žalobkyně. Pokud by nárok žalované uplatňovaný k započtení po právu nebyl, nemohla by žalovaná namítat, že soud neměl žalobkyni přiznat požadované úroky z prodlení v plném rozsahu, neboť její povinností bylo provést úhradu svého závazku včas.

Pro rozhodnutí o dovolání žalované není významná ani námitka, že soud prvního stupně údajně špatně interpretoval názor odvolacího soudu uvedený v jeho usnesení č. j. 1 Cmo 37/2005-190.

Ze shora uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je v části, ve které odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem I, z hlediska uplatněných dovolacích důvodů

nesprávný. Nejvyšší soud jej proto v tomto rozsahu včetně závislých výroků o náhradě nákladů řízení podle ustanovení § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil a věc mu podle ustanovení § 243b odst. 3 o. s. ř. v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení.

Ve zbývajícím rozsahu Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243 odst. 5 a §218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

V dalším řízení soud posoudí existenci předpokladů pro náhradu škody, jež byla žalované podle jejího tvrzení žalobkyní, resp. její právní předchůdkyní způsobena v důsledku jejího vadného plnění.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)